

MAGYAR IZRAELITA.

Hitfelekezeti érdekű hetilap.

Kiadó és felelős szerkesztő: **Tencer Pál.**

Előfizetési feltételek :

Pesten házhozordással, vidékre postai szétküldéssel :

Egész évre 6 frt. fél évre 3 frt.

Szerkesztői iroda :

Deák Ferencz-utca 5-ik szám, 2-ik emelet, hová a kéziratok és előfizetési pénzek intézendők.

Megjelenik minden pénteken egész iven.

Hirdetményekért a 30 krnyi bélyegdijon fölüül egy félhasábos petsors után 3 kr. számtattik.

Pest, január hóban.

(ny—ny) Az emlékezetes 1867 : 17 t. cz. tehát immáron szentesítve, kihirdetve, törvénykönyvbe igatva s az egyes hatóságokhoz szétküldve lön s ezzel az éj lovagjainak utolsó támasza is összedőlt, melybe végső kétségbeesésükben még kapaszkodhattak.

S ezzel az egyenjogosítás égető kérdése is, melynek eloltására egész tenger tentával járult a korszellem, szépen elhamvadt, s helyében megifjadt phoenixként új élet sarjadzott, erőteljes, üdvhozó élet, melyet a haza s az összes emberiség javára nevelni ezentul legszentebb feladatunk marad.

S épen azért szigoruan örködjünk ez ifju élet fölött s gondos kézzel idejében távolítsuk el körülötte mindazon ártalmas befolyásokat, melyek e zsenge élet ép fejlődését csak legkisebbé is veszélyeztethetnék.

Már többfelől azon nézetet hallottuk saját körünkben nyilvánítani, hogy az egyenjogosítás folytán nyert jogainkat a legközelebbi időkben vagy épen nem, vagy pedig nagyon szerény mérvben érvényesítsük s hogy egyáltalán a politikai élet mozgalmában eleinte csak nagyon ovatosan részesüljünk.

És sajátságos, hogy a „Pesti Hirnök“ is, a bagolyrend vitézeinek eme nagymestere ugyanezen nézetet vallja, s ki annyi „szerénységet“ feltételez bennünk, miszerint ezen jogainkkal, tekintetbe véve az igazhivőknek különbeni mély lelki fájdalmát, oly egyhamar élni nem fogunk.

Ha már semmi más ok nem javallaná is ennek ellenkezőjét, csak azon egy körülmény, hogy a „Pesti Hirnök“ ugyanazt tanácsolja nekünk, már magában véve is elegendő arra nézve, hogy e nézetet feltétlenül kárhoztassuk.

E nézetet pedig azon szerencsétlen és merőben értelemnélküli frázis szülte, hogy az egyenjogosítás folytán új hazát nyertünk s hogy tehát ez új hazában mint új polgárok művelt emberekként magunkat szerényen meghuznunk kell.

Ezen felfogás téves, alaptalan.

Nem nyertünk mi egyenjogosíttatásunk folytán új hazát; birtuk mi e hazát már annakelőtte s hévvel ragaszkodtunk hozzá a teljes elnyomatás idejében is; s habár e haza annakelőtte mostohafiaiának tekintett bennünket s olyanokul bánt is velünk, azon időtől fogva, hogy a polgári szabadság a szabad letelepedési és birtokszerzési jog, iparszabadság, törvény előtti egyenlőség, sat. által ránk mind nagyobb mérvben kiterjesztetett és midőn vagyoni, családi és számtalan más érdekek bennünket ezer meg ezer lánczccal csatoltak e föld rögjéhez, annál nagyobb

joggal nevezhattük, és neveztek e hont hazánknak s ha még száz esztendeig elmarad vala is a teljes egyenjogosításnak ránk való kiterjesztése, ezen föld hazánk maradt volna akkor is, s mi valamint azelőtt, ugyan is hiven teljesítettük volna polgári s hazafiai kötelességeinket.

E hon hazánk volt régente már, s habár a politikai jogok gyakorlásából tényleg ki is zártunk, közvetve és erkölcsileg mégis érvényesítettük e tekintetben nem csekély befolyásunkat. Ez a dolog természetéből folyt s midőn a hazai törvényhozás a polgári jogok teljét ránk kiterjesztvén, ezektől a politikai jogokat különválasztá, az utóbbiakat még megvonván tőlünk, ez által oly abnormis és félszeg állapotot teremtetett, mely hosszabb időre tarthatlanná lön, s melynek előbb utóbb vagy ismételi teljes elnyomatással, vagy pedig — teljes felszabadulással végződnie kellett.

Hála hazánk örködi nemtűjének! A magyar nemzet egysége akarattal, egyértelműleg az europai művelődés zászlaja köré sorakozott s a szabadság diadalutja egy újabb fényes győzelemmel ékeskedik.

Nem lehet, nem szabad tehát egyenjogosíttatásunkat oly ajándéknak tekintenünk, melyet az adományozótól akarata ellenére kicsaltunk vagy kicsikartunk volna, s melyet tehát, nehogy az ajándékozót ingereljük vele, csak lopva és suttymban élveznünk szabad; ezzel nem csak önönmagunkat aláznók le, de megsérténők általa a nemzetet is, mely nem kényeszerből, nem tévedésből, hanem saját lelkiismeretének és belső meggyőződésének sugallatát követve adta nekünk azt, mi bennünket az örök igazság törvényei szerint jogosan s már régtől fogva megillet.

Általában pedig fel kell szabadítanunk magunkat a sötétség prófétáinak azon áltanai alól, melyek szerint a nép s a nemzet képviselői közt különbséget tesznek s a nép meggyőződését emezekével ellentétbe helyezik. Hamis, hazug tanok ezek, melyek alól a rejtett agyar nagyon is kiri, annál inkább, miután e Balaampapok azt leplezetlenül is feltüntetik.

S eltekintve mindezekről, a politikai jogok gyakorlata valamint legfőbb ékességét képezi a honpolgárnak, ép úgy legszorosb kötelességévé válik s minden egyesre isten és lelkiismerete előtt a legsúlyosb felelősség terhét rakja. Mint szabad polgárai tehát egy szabad hazának egyik legszentebb kötelességünk ellen a legsúlyosabban vétenénk, ha esupa álszerénységéből a politikai élet mozgalmaitól csak perczig is távoltartanók magunkat; s miután politikai érettség dolgában e hon bármely más polgáránál egy lépéssel sem állunk hátrább, okvetlenül kell, hogy meggyőződésünk teljes súlyát közbevessük, miszerint

a politikai pártok versengésében s az alkotmányos tusákban a jó ügy diadalra jutását tőlünk telhetőleg elősegítsük.

Pest, január hóban.

Bizzuk egyszer a tisztet, hazai ügyeinkkel foglalkozni másra (jut még mindazáltal számunkra is elég a jóból) s nézzünk el szomszédékhoz. Igaz ugyan, hogy a jó és solid családtag övéinél marad és megelégszik azon örvendetes dolgokkal, miknek otthon lehet tanuja, de mit csináljon az ember, ha oly vándorlasi viszketeg kapja el mindenét, mely sehogy sem engedi otthon megmaradni. Menjünk el hát ez egysem Moldva-Oláhszágba.

F. h. 15-dikén az említett két egyesült tartománynak hospodárja ünnepélyesen megnyitá az újonnan választott képviselő testület kamaráját. No ebben még ugyan semmi sincs, mi a „M. L.“ olvasóit közelebről érdekelné. De igen is érdekli őket Károly hospodár trónbeszédének azon része, mely a zsidók ügyére vonatkozik. Lapunk mult számában közöltünk egy levelet Jassyból, mely a zsidók ellen elkövetett durvaságokról szólt, és eleven emlékében lehetnek még hitsorsainknak a Catarachi és Berladban történetek. Az általános méltatlankodás, mit a románoknak a zsidókkal embertelen bánásmódja az egész művelt világon szült, többször nyilvánult, de fájdalom, mint a legutóbbi események mutatták, a nélkül, hogy a románokat más bánásmódra tanította volna. Cremieux és Montefiore hiába feszíték meg másutt eredménytűs ékesszólásukat, minden mit hitsorsosaink javára kieszközölhettek, szép ígéretekben állott, mik azonban üres szónál egyebek nem voltak.

Részünkről megvalljuk, hogy mindezek után különös érzelmeket keltettek bennünk Hohenzollerni Károly azon szavai, miszerint: „ő soha a román kormány által vallott türelmesség programához hűtlen nem lesz. Hogy ő nem fogja megengedni, miszerint a fölvilágosodott 19-dik században azon eszmék lábball tiportassanak, mik az egész világot éltetőn állallengik, s hogy ő sehogy sem engedi, miszerint a zsidó-ügyet vallási villongássá növeszszék ki.“ Ez mind nagyon szépen van elmondva. De szemügyre kell vennünk először, hogy mennyire ad szíve érzelmének őszinte kifejezést ő fősége, midőn így beszél, s másodsor, hogy mennyire van ő birtokában azon hatalomnak, mely netaláni jó intencióinak kivitelét lehetővé teszi. Mi az első részt illeti, be kell vallanunk, hogy bizony csak köve hiszünk ő kegyelmének, élénk emlékünkből levén az, hogy a végrehajtó hatalom, mely ezelőtt is a hospodár kezében volt, sehol és sohasem tőn semmit azon sajnálatos események elhárítására, lehetetlenítésére vagy csak enyhítésére is, amint azt joggal követelhetjük volna oly fejedelemtől, ki szüntelen a 19-dik század magasztos eszméivel szereti száját televenni. De sőt látjuk, hogy a kerületi hivatalnokok, mint a végrehajtó hatalom organumai tetelesen hozzájárultak a baj növesztéséhez, miután ott, hol a durva, fanatikus néptömeget kárhoztatandó művében nem segítették is, de nem is tartották attól vissza, hallgattak et qui tacet consentire videtur.

Ez első rész taglalásából önkényt foly ki azon hitel is, mit a hospodár trónbeszéde megemlített passusa második részének adhatunk. Ha ő igazán át van hatva a türelmesség szellemétől, kell hogy a kormány hivatalnokai is ily irányban működjenek, de miután hosszú tapasztalás nyomán bebizonyult, hogy ez utóbbi nincs így, föl kell tennünk, hogy vagy Károly fejedele-

lem szabadelvű, jóra törekvő, de nincs elég hatalma rakonzátlan hivatalnokainak parancsolni, és tőlük parancsolatai teljesítését nyomatékosan követelni, és ekkor elveinek tisztaságánál fogva kész a szabadelvű emberiség őt ha nem is érdemiért, de mégis intencióiért sajnálni és becsülni, daczára annak, hogy csak önámítás, ha egy fejedelem, kinck hatalma igen hasonló az árnyékhoz, oly kategorice beszél, mint azt ő teszi; vagy pedig föl kell tennünk, hogy mind a fejedelem mind pedig emberei egy húrton pendülnek, és hogy a föntidézett szép szavak összessége nem egyéb, mint „port a szemébe“ az egész művelt világ közérzületének, mit Károly hospodar ily szép módon törekszik kijátszani. De hiszszük, hogy ez neki sikerülni nem fog most, midőn a zsidóság harezát az összes világgal szabadelvűsége magáévá tette.

—n.—ó.

Az egyenjogositás ünnepélye Miskolczon.

Hitsorsosaink az egyenjogositási törvény szentesítése után országszerte mintegy újjá születte érzik magokat, az élet legdrágább, legkedvesebb kincsét, a szabadságot, csak most megértvén és átérezhetvén e magasztos szó legigazabb értelmében.

Hogy ne siettünk volna tehát mi Miskolcziak is mindekelőtt legforróbb hálánkat elkönyörögni az ur házában, ama szentélyben, hol eddigelé csak bűbánatos fohászaink annyi méltatlan szenvedéseink miatt emelkedtek az ég felé.

F. hó 14-én nyitlak meg új templomunk, a nemes izlés és egyszerűség eme ritka építménye kapui, hogy özönöljenek be népes hitközségünk örvendező ezrei. Az ünnepélyesen kivilágított és feldiszített templom felső része, díszhelyei, tapintatos előzékenységgel a meghívott vendégeknek engedtetek át, kik a helybeli egyházi, katonai, megyei s városi hatóságokat minél számosabban és minél tekintélyesebben képviselték.

Az isteni tisztelet minden egyes mozzanata megható volt. Fénypontját azonban hitszónokunk Dr. Klein Mór kitűnő beszéde képezé. Jellemzéstül ide ítkatom ama szavakat, melyekkel Rácz Ádám ur, a helybeli „Borsod“ czimű hirlap szerkesztője ismerteti azt olvasóival:

„Nem, — mi nem bírjuk ama szavakat leírni, melyeket a fiatal hitszónok Dr. Klein — a tisztos ősz főrabbinak a 98. zsoltárt idézve héber nyelven mondott inája után — remek szónoklatában, egész hévvel, fellángoló ékes szólással mondott el, mi egyszerűen csak azt mondhatjuk el, hogy oly egyház fiait kiket illetén lelkesedve buzdit szónokjuk zengzetes édes magyar nyelvünkön a haza iránti szent kötelmek teljesítésére, az igaz felebaráti s testvéri szeretetre, — mely hit kell hogy mindnyájunkat átlengjen; — lehetetlen, hogy lelkők egész mélyéből áthatva velünk együtt ne törekedjenek mindnyájunk édes anyja, az áldott haza boldogsága felvirágzásán.“

Valóban Klein Mór tr. ur magyar hitszónoklatairól mondhatjuk, hogy azok a közönséges színvonalon felül állanak, hogy nem sablonszeritek. Az eszmék gazdagsága, a költői szépségű nyelv, igazi borsodi kiejtéssel, — melynél szebbet nem ösmertünk — előadva, mindezek Klein ur hitszónoklatainak oly tulajdonságai, melyek megérdemlik hogy a túlszerény fiatal tudós és hitszónok neve s érdeme az összes magyar hitfelekezettünk figyelmébe ajáltassék. Remek beszéde, melyben azt fejtegette, hogy „mit nyújtott nekünk az egyenjogositás, s mire köteleztet bennünket az“, hiveire a legmélyebb hatást tett, de a tisztelt vendégeket is arra bírta, hogy legőszöntszerűbb tetszésüket és meglegedésüket nyilvánítsák.

Az ünnepély alatt tartott karénekek igen szépen sikerültek az egészet méltólag emelvén, és így jelentésünket be

nem zárhatjuk a nélkül, hogy a jelen előljárásának, daczára hogy egykori ellentáborunkból eredett, köszönetünket és elismerésünket ki ne fejezzük azért, hogy a Január 14-ik, ezen minden miskolci izraelita emlékébe örökre bevészt nap megünnepeztetésére elküvetett mindent, mit a hitközség becsülte, a haza s önmagunk irányában követel.

Mínthogy pedig zsidó ünnepről szó nem lehet, a nélkül hogy jótékony tettek által ne fűszerezessék, engedje meg, hogy a következő tényeket köztudomásra hozhassam:

Az előljáróság részéről a szegényápolda alaptökéjét egy száz forintos államkötvénnyel gyarapíták; azon kívül minden egyháznak a szegények közötti kiosztás végett tíz tíz forintot küldtek, és az isteni tisztelet végeztétől egész késő délutánig pénzt, mintegy 300 frtot, osztottak ki a szegények között minden felekezeti különbség nélkül.

Hitkonunk helybeli nagykereskedő P o l l á k J a k a b ur ugyanaz nap reggelén 200 o. é forint kíséretében következő sorokat intézett Miskolcz városa főbirájához: „Hítsorsosaim a mai napon tartván meg az ünneplés istentiszteletet azon minden magyarhoni izraelitát boldogító esemény alkalmából, hogy egyenjogusítatásunkat a nagyelkü, igazság és jószereztő magyar nemzet a legnemesebb módon törvénybe iktatta; — ezen, előttem is örökké emlékezetes napon táplált legbensőbb öröm és hálaérzeteim esekély jeléül bártorkodom a tekintetes főbiró ur kezéhez 200 o. é forintot azon tiszteletteljes ohajttal letenni, hogy azon öszletből 100 ft. a borsod-megyei nőegylet, miskolci filléregylet, szegényápolda s izraelita nőegylet részére egyenlő arányban osztassék ki, 100 ftot pedig a város szegényei között minden vállalás különbség nélkül elosztani méltóztassék“.

Végre este egy barátságos, a testvérístitlés színét viselő diszlakoma alkalmával is jelentékeny adakozások történtek, így G r o á k D á v i d és F i a 100 ftot a városi szegényeknek,

Burger Jakab 50, Grünwald Ede 30 ftot a borsod-megyei honvédegyelet javára adományoztak, mely öszletek a jelenlevő közszeretben részesülő főbiró tek. L. Farkas Károly ur kezéhez szolgáltattak, mely nemes példákat hihetőleg még többen követni fogják. —

Bukarest, jan. 14-én, 1868.

A „Trombita“ szerkesztője a jelen kormánynek és a zsidóknak ostora. B o l i á k C z é z a r t, elapszerkesztőjét, Oláska IV-dik választó kerülete választotta meg képviselőjének. Ő határozott ellensége a zsidó-emancipationnak, mit több alkalommal minden tartózkodás nélkül bebizonyított.

Kalaráson Abeles pesti hazánkfia a város orvosa. Mult hó végén egy gyermek elhalálozván, megvizsgálta a hullát és kiadta a temetési engedélyt. Azonban a megye orvosa, P o p o v i t s román honfi, ellenlátéletet állított ki, melyben azt fejtegette, hogy a gyermek vére ki van szivattyuzva. Ez jeladás lón a zsidók üldözésére. M i h á l é n u tanár állott a csöselék nép élére, a zsinogogát öszzerombolták, az ott talált pénzt és más értékes dolgokat elrabolták, az orvost és még sok mást kegyetlenül megverték. A kormány gyorsan ugyan, de még sem elég korán közbelépett, minek következtében P o p o v i c s orvos és M i h á l é n u tanár befogattak, hogy nemtelen eljárásukért a jutalmat fogadják.

Az itteni magyar zsidók között az emancipatio folytán nagy mértékben folynak a honvédalapra az adakozások. Legközelebb a gyűjtött öszzeget rendeltetési helyére fogja az e célra megválasztott bizottmány küldeni.

TÁRCZA.

Löw Lipót beszéde

az egyenjogusítás ünneplésekor

(Szegeden, 1868. jan. 4-kén.)

(Vége.)

„Azért áldozunk az Istennek a hála áldozatával és az Örökkévaló nevét ünnepljük.“ Lehetlen, hogy el ne ismerjük a rólunk hozott törvénynek nagy és elenyészhetlen becsét. A mit az önkény jobb kezével ad, azt bal kezével visszavonhatja; de szent és visszavonhatlan a törvény, melyet a magyar nemzet hozott, és melyet koronás királyunk szentesített.

Az ájtatosság szárán emelkedik lelkünk az ég felé, hála rebegvén a Mindenhatónak nemesak a mi új szabadságunkért, hanem azért is, mivel isteni gondviselése helyreállította a magyar haza alkotmányát, mely a magyar földön alapja, védője, biztosítója minden szabadságnak.

S mily rendkívüli az események hosszú sora, melyek e helyreállítást kísérték! A magyar haza méltán szólhat a szent zsolnárnokkal: „Diesérlek Istenem, hogy meghallgatál és megszabadítottál engem. A kő, melyet az építők megvetének, szeglet fejevé lón. Ez Istentől vagyon, esodálatos szemek előtt.“ (Zsolt. CXVIII. 21—23.)

A Mózes vallásu magyaroknak kétszeres okuk van örülni a magyar alkotmány ujjaszülletésén. Mint hazafiak és mint izraeliták üdvözlik a hazai sors ezen üdvös és reménydus fordulatát. Mert egyenjogusításukról nem lehetett szó, míg a magyar nemzet előtt újonnan meg nem nyílik a törvényhozás pályája, s míg fejedelme fejére fel nem teszi az ősi koronát.

És hála az égnek, a helyzet olyan, hogy az engedő és elfogadó egyaránt üdvösnek tartják az egyenjogusítást. Mert a szabadság annál jobban biztosítatik, minél többen részesülnek benne, minél többen nemesülnek általa, minél többen lángolnak érte. Erről meg levén győződve, hazánk értelmisége sürgetőleg kívánta az egyenjogusítási törvény hozatalát. A kormány és a honatyák teljes készséggel megfeleltek a közvélemény kívánalmának, s koronás királyunk legkegyelmesebben szentesítette a törvényt.

A bevégzett tény fényes keretét képezi ama dicső hazafiak emléke, kik már harmincz év előtt hit és lelkes szószólói voltak a lelkiismeret szabadságának. Lehetetlen elősorolnom az éles szellemű és szilárd jellemű harczosok egész seregét; csak egynehány vezér említésére szorítkozom. A karok és rendek tábláján harcoltak a jó ügy mellett D e á k Ferencz, K l a u z á l G á b o r, B e ö t h y Ö d ö n, B e z e r é d y István és társaik. A szabad királyi városok között Szeged engedett a korszellem intésének. A főrendi házban b. E ö t v ö s József, gróf Z a y Károly, gróf R á d a y Gedeon emeltek szót az elnyomottak védelmére. De senki sem fejlesztett annyi jóakaratot, annyi buzgalmat és annyi kitartást az emancipatio ügyében, mint D u b r a v i c z k y Simon, Pestmegye első alispánja és országyűlési követe. Ő kimeríthetlen békéttérrel állott a gáton, majd a zsidók elleni előítéleteket ezáfolván észszerti okokkal, majd a zsidókat igazítván utba okos tanácsesal. Ernyedetlen fáradozása az ügy barátai közt általános elismerésre talált, s báró E ö t v ö s József neki ajánlotta 1840-ben a zsidók egyenjogusítása érdekében írt értekezését.

D u b r a v i c z k y Simon! A te nemes szíved dobogott az elnyomottakért; érted fog dobogni a felszabadultak szíve nemzedékről nemzedékre.

„A közembernek neve vész magával ;
 „Kincs, kövély, márvány paloták homályba
 „Dőlnek, elmúlnak s heverő uroknak
 „Hire enyészik ;
 „A derék nem fél az idők mohától ;
 „A koporsóból kitör és eget kér,
 „S érdemét a jők, nemesek s jövendő
 „Századok áldják.

Hazánkban a zsidóügy soha sem volt elkülönített tárgya a hazafiúi elmélkedésnek, a törvényhozási tanácskozásnak, a napi sajtó vitájának ; hanem mindig alkotó része vala az általános közügyi fejlődésnek és alakulásnak, melynek létesítésében szölgáltak, buzogtak, fáradoztak, türtek, szenvedtek hazánk legbőlesebbjei, hazánk legjobbjai.

Mint a XVI. században hozott, a zsidókat illető törvények az akkori türelmetlenség és elfogultság nyilatkozatai : ugy újabb időben a reform-pártnak a zsidó ügy iránt tett lépései világos tanubizonyságot tesznek korunk érettségéről és felvilágosultságáról.

A reform-párt törekvései 1848-ig nem találtak visszhangra a hatalomnál. Pozsony jelszava vala : h a l a d j u n k ! Bécs jelszava ellenben így hangzott : t e s p e d j ü n k ! De a reform-párt emberei lankadást nem ismerő szilárdsággal nem tértek le a haladás rögzös, de szíves pályájáról, mintegy Istennek Jესajás által hirdetett szavát követvén : „Készítsétek az ur utját, egyenesítsétek a pusztában Istenink ösvényét ; minden völgy felmagasodjék, minden hegy és halom megdőntesék ; a tekervényes legyen egyenes, a darabos rónasággá. És nyilatkozni fog az ur dicsősége, és meglátja mindenki, hogy az ur szólott. (Jესaj. XL. 3—5.)“

Igenis, az ur szólott : „Legyen világosság ! És lőn világosság !“ (M. I. 1, 3.) a magyar hazában : borura derű ! Izrael fiainak is lett világosság minden lakhelyükön. (M. II. 10, 23.) Figyeljünk tehát az Istennek Jესajás által hirdetett szavára : „J á k ó b háza ! Jertek, járjunk az ur világosságában !“ (Jესajás II. 5.)

III.

Erre buzdítanak alapigéncz következő szavai is : „Fogadásaimat teljesitem az Ur egész népe előtt, az Ur hazának pitvaraiban, közepetted Jeruzsálem !“

A fogadások, melyekről a szent költő szól, a jeruzsálemi templomban bemutatandó áldozatok valának. A fogadások a vallásos érzület természetes kifolyásai, s azért a legrégibb szokások közé tartoznak. A görög és a római világban szintén oly otthonosok voltak, mint Palaestinában.

A szentírásból tudjuk, miként már Jákób, Izrael ösatyja, életének válságos helyzetében fogadást tőn, mondván : „Ha Isten velem leend, és megőriz az uton, melyen járok, és ad kenyeret táplálásomra, és ruhát öltözetemre, és békében térek vissza atyám házába, az Úr az én Istenem leend, és ezen kő, melyet oszlopul felállíték, Isten háza leend, és mindenből, mit nekem ad, a tizedet bemutatom.“ (M. I. 28, 20—22.)

Mózes törvénye nem sürgeti, sőt nem is ajánlja a fogadások tételét, de szigorral parancsolja, hogy a tett fogadás pontosan teljesíttessék. A törvény ekképpen szól : „Ha fogadást teszesz az Urnak, Istenednek, ne késsél teljesíteni, mert követendi azt Urad Istened tőled, és bűn lenne rajtad ; ha nem teszesz fogadást, nem lesz rajtad bűn ; ajkaid nyilatkozatát tartsd meg és teljesítsd, mint fogadád Urad Istenedne önkénytelen, mint ajkaiddal kijelentéd. (M. V. 23—24.)“

Erre az intésre vonatkozva, kinyilatkoztatja zsoltárnokunk, hogy ő a válságos időben tett fogadalmait teljesítendi, Isten népe előtt teljesítendi, Jeruzsálem közepette.

Hazánk multjában is akadunk oly esetekre, midőn az országgyűlés mintegy fogadalom alakjában alkotott törvényt. I. Ferdinand alatt, 1548-ban, a magyar rendek következőleg nyilatkoztak : „Mivel néhány év óta a hajdan virágzott Magyarországának semmi sem ártott inkább, mint a jobbágyok

elnyomatása, kiknek jajveszékése felszáll Isten színe elébe ; azért a Mindenható haragjának elhárítására, . . . Ő Felségének is intésére, egyhangulag végezték a rendek, hogy a nyomoru pár visszanyerje szabadságát, melytől a közlebb mult években bármikép elejtetett, és azontul — — egyik urtól vagy nemestől a másikhoz szabadon költözködhessék.“ (Szalay, Magyarország története IV. 253.) E törvény az első lépés vala a nép felszabadítására.

A nagy törvényhozási mű, mely 1548-ban kezdődék, 1848-ban fejeztetett be.

Egy néposztály azonban — és pedig oly néposztály, mely 1848-ban lángoló lelkesedéssel csatlakozott a nemzet szent ügyéhez — még mindig epedett „egy jobb kor után.“ Ezen néposztályra nézve 1861-ben történt ünnepélyes törvényhozási fogadás, és a mostani országgyűlés magaevá tevő szent zsoltárnok szavait : fogadalmát teljesítette az egész művelt világ előtt, a törvényhozás szent templomában, a magyar Jeruzsálem közepette, és felhangzott a felszabadultak dicsérő Hallelujája !

A halleluja elhangzik, de soha el nem hangzik a zsidó hazafiak kebelében a szent fogadás, melylyel a magyar alkotmányos szabadság évezredes szentségébe lépnek.

Eddigi pályafutásomban amaz óra volt a legünnepélyesebb és legmagasztosabb, midőn 1848-ban szabad ég alatt, magyar nemzetörökhöz szóltam, nevükben hirdetvén, hogy

1. Nem akarjuk pártolni az igazságtalanságot, hanem védeni akarjuk a jogot.

2. Nem akarjuk támogatni az önkényt, hanem gyámoltani akarjuk a törvényes szabadságot.

3. Nem akarjuk táplálni a durvaságot, hanem előmozdítani akarjuk a miveltséget.

4. Nem akarjuk oltalmazni a pártütést, hanem megszilárdítani akarjuk Felséges királyunk trónját ! (Az Isten velünk vagyon ! Sellyén tartott tábori beszéd. Löw Lipót pápai főrabbitól. Pápán 1848.)

Nem kevésbé ünnepélyes, nem kevésbé magasztos azonban a mostani nagy pillanat, melyben az Isten előtt, magyar hittársaim nevében fogadást készülök tenni, meg lévén győződve, hogy a Mózes vallásu hazafiak, kik szent vallásunk elveit ismerik és követik, menten minden tartalékgondolattól, változatlan egytértsében és egyetérzésben, teljes szívével magukéva teendik az általam hirdetett fogadásokat :

1. Felséges királyunk iránt tántoríthatlan hűséggel viseltetni !

2. Magyar hazánkért, melyen kívül nincs számunkra hely, tette kész lelkesedéssel lángolni, s jólétét és dicsőségét elősegíteni !

3. A magyar nemzethez, a szabadság ősi harcósához, jó és rossz napokban rendületlenül ragaszkodni, s korszerű törekvéseiben tevékenységgel részt venni !

4. A magyar nyelvet, melyen egyenjogositásunk törvénye hozatott, hő előszeretettel ápolni, s a magyar irodalom irányában benső és támogató részvétet tanusítani !

Ezeket ismerjük kötelmeinknek, feladatainknak, teendőinknek ; ezeket illetik honpolgári fogadásaink.

S fogadalmainkat hiven és lelkiismeretesen teljesítendjük a drága haza irányában, mely polgárainak fogadott :

S vér, veríték vagy halál az

Mit kíván,

Áldozatként rakjuk azt le

Zsámolyán,

Hogy mondhassuk csend s viharban :

Szent hazánk !

Megfizettük mind, mivel csak

Tartozánk.“ Amen.

Családneveink magyarosítása.

E tárgy oly rosz hirben áll ellenfeleinknél, és annyira kedvelik ezt mint az elbizott „Magyarenthum“ erőszakos beoltását jellemezni, hogy czélszerű lesz őket hébekorba nézetük téves voltára figyelmeztetni, őket arra utalni, hogy az idegen elemek, és így az idegen családnevek hasonlítása minden nemzeti valamint minden nyelvészeti fejlődés természetesen folyományának tekintendő. A magyar az ősnémet Metzenseifen városnévből ugyanazon úton készítő magyaros Metzenczfét, mint a német Lévát Levenzre, Almakerek-et Mallenkrag-ra rontotta el, vagy mint a francia a világos értelemmel bíró Saargemündét, Sarrequemines-re változtatta át.

Ha tehát idegen hangzású családneveink magyarosítása mellett nyilatkozunk, ne tekintsék ezt a Lajthántúli ösmert urak természetellenies csufításnak. Igaz ugyan, hogy tivegház héve által akarjuk a magyarosan hangzó nevek csirázását elősegíteni; de ily eljárás czélja csupán az lehet, hogy gyorsabban érjünk czélra; de a természet akarátja ellen erőszakkal történt beoltásról itt szó nem lehet. Ama legelterjedtebb német lap *) levelezője, ki nemrég szent haragra lobbant a fölött, hogy a bevándorolt német „Müller“ nálunk oly gyorsan „Molnár“rá válik, valjon meggondolta-e már, hogy ez ugyanazon fejlődési folyam jelensége, mely saját hazája költőjét **) is még csak néhány évtizeddel ezelőtt arra indítá, hogy „Perfectionirung“ helyébe „Vervollkommnung“ és „Parvenu“ helyébe „Emporkömmling“ új szavakat gyártson, mely kifejezések, bár azóta mennyire meghonosultak legyenek is, bizony nem természetes önképzés útján, és épen nem a német nyelv szellemében léptek életbe.

Ha azonban a magyar nemzet nyelve tisztításához a német szomszédnál tizetesebben fog, akkor nem maga a mitétét-hanem csak annak minőségében rejlik némi különbség; és ha nyelvünkben e rohamnak még az idők rozsdájával legtovább — aere perennius — daczoló családnevek sem tudnak ellentállani: akkor ez csak újabb bizonyítéka annak, hogy mily kiváló mértékben ragaszkodik a magyar nemzetiségéhez, mely ragaszkodás azonban a közszellem más téren mutakozó tereméseiteben is nyilvánul. Gondoljunk csak akadémiánkra és hasonlitsuk össze nemzeti színházunk vagy muzeumunkat a Freiligrath- vagy Schilleralappal! Évek alatt évtizedek mulasztását iparkodtunk jóvá tenni, és így nagyon is megbocsátható, ha a családneveknél sem tudtuk megvárni míg az azok fölött elvonuló századok a nemzeti jelleg üledékét azokon lerakják. A hevesen kiképzett nemzeti érzet nem türtöztethető magát oly sokáig, és így siettek Petrovics-ból Petőfit, Hunsdorfer-ből Hunfalvy-t, Schedl-ből Toldyt képezni; mindannyi erősbitése a magyar nemzetiségnek, melyeket csak legőszintébb hálával fogadhattuk.

A családnevek magyarosítása jelenleg mindinkább tágabb körökben terjed, mint erről a hivatalos közlöny hasábjából naponként meggyőződhetünk. Megelégedéssel tapasztalható ez alkalommal még azon körülmény is, hogy épen azon idegen nevek magyarosodása halad gyorsan előre, melyek viselése hitrokonaink mintegy kizáró előjogát látszik képezni, és melyekre nézve több rendbeli okoknál fogva ohajtanók, hogy minél gyorsabban váljanak magyarosabb nevekké.

Hogy a rhetorika szabályai szerint, legelől is a gyengébb érvekkel kezdjem, megemlítem, hogy ezen névmagyarosítás a esthetikai tekintetből is nagyon kívánatos.

Fölötte bajos ugyan az izléshez hozzászölni, mely minden földön létező önlegességnek (subiectivitas) velejét képezvén, már nagyon régi közmondás szerint nem is lehet

vitatkozásnak tárgya. De azért mégis merném kétségbe vonni, valjon létezik-e fül, melynek olyan fogalomfizmitotta név, mint rozsa-, rozsa-, vagy tenger-fa (Rosenbaum, Kornbaum, Meerbaum), a méhhegy vagy gyöngyhegyek (Bienenberg Perlberg), a gyémántvirányok (Diamantblüh), a nyár- vagy télkövek (Sommerstein, Winterstein) széphangzatunak tetszhetnek? Van-e ember ki nem mosolyogna a haragos csillag (Zornstern), édes ember (Süssermann), a Grünweid, Turkeltaub, Friedeles áldott nevek említésénél? Igaz ugyan, hogy a név csupán külsőség, de valjon nem tartozunk-e külsönket is rendes mivelt emberhez illő állapotban feltartani? Jól tudom, hogy nem is képzelhető azon szerencsétlen hangzású név, melynek tiszteletet s becsületet nem szerezhetnénk; tudom hogy a legaristokratább ajkakon is áhitattal szokott ellebegni a Mendelssohn vagy Meyer-Beer neve, a nélkül hogy az e neveket környező ghetto-illat észrevétnék. De mindennek daczára mégis megtörtént, hogy Baruch nevét inkább Bömére, Nimptsch von Strehlenau pedig Lénau-ra változtatta, mely változásokat bizvást tekinthetjük az aesthetikai érzet kifolyásának. Mert épen az ember neve az, mely legmeszebb távolságba hat, mely oly személyek előtt is ösmertős, kik az egyént soha sem fogják látni, személye tekintélyességéről alig fognak valaha meggyőződést szerezhetni. Mivel pedig a velünk született hiúság következtében mindnyájan azon vagyunk, hogy embertársaink tiszteletét kinyerjük, megbocsátható tehát azon hiúság is, ha személyünk épen legfeltünőbb küljelét, a nevet, nem akarjuk mások gúnyának kitenni. Kétséget nem szenvedhet, hogy Johann Gänzfleisch még e név mellett is az emberi társaság kiténő tagja maradt volna, de azért mégis jobbnak találta nevét Gutenberg-re változtatni, mely név alatt a világtörténelemben ösmérjük is.

A hasonhangzású zsidó családnevek továbbá sok félreértésre nyujtanak még alkalmat a praktikus életben. Pesten például következő számmal vannak a szokásosabb zsidó családnevek képviselve: 339 Klein, szintannyi Neumann, 390 Pollak, 537 Schwarz, mintegy 600 Kohn és 1010 Weisz! Él azonkívül körtünkben vagy 240 sas (Adler), 350 róka (Fuchs és Füchsl), 400 oroslány (Löw a Lövyek fáját is hozzá számítva), a szelid csukákat (Hecht), nyulakat (Haas) s a ritkábban képviselt házi állatokat meg sem említvén! És végül legyen még említve a legnyomatékosabb ok. Az egész művelt földön divatozó emberi gyalogság az, hogy a családok őseik néven tisztelettel szoktak csüngeneni és a holt betükkel boldogult elődeik szellemét is vélik átvenni. De a zsidót csak nagyon gyenge kapocs köti családjá nevéhez, mert annak birtokába csak is az 1782-dik évben jutott, midőn ezek tudniillik József császár által reánk parancsoltattak. En nagy germanizator fölhasználta ez alkalmat, hogy minél több német neveket ékeljen a magyar lakosok közé és így határozottan meg lön tiltva, hogy a zsidó más mint német hangzású nevet vegyen magára. E nevek hivataiból gyártattak és ezrenként osztattak ki a zsidóság közt. Innét származik szintén, hogy még a legtörzsökösebb magyar zsidó családok német hangzású nevekkel birnak. Miért vonakodnánk tehát ezen néha valóban csufító idegen nevektől megszabadulni? A legmagyarabb zsidó, bár a német parnassust ép oly kevéssé ösméri mint Kalidasa Sakuntaláját s a német grammatikához csak úgy ért mint a verseléshez, bár anyanyelve, szive, mindene magyar, nem éreztetik-e vele még ma is, hogy idegen neve következtében még mindig idegennek tekintetik? A középkorban sárga foltokat kellett megösmertető jelek gyanánt viselnünk. E foltokat leráztuk ugyan, de valjon nem képeznek-e ez idegen nevek ép oly elkülönítő felösmertető jeleket?

Hajduska József.

*) Gartenlaube.

**) Voss.

P e s t.

—u— Mint régóta, úgy ez idén is az ugynevezett „téli kiosztás“ rendeztetett. Ezen kiosztás e héten ment végbe. Kiosztott mintegy 1000 frt., melyből 300 frtért fa vétetett, 700 frt. pedig készpénzben adatott.

A „Chewra Kadischa“ az új tagok felvételét f. é február hó 2-án rendezti; — hallomás szerint azok száma, kik a felvételt ohajtják, igen nagy. —

Hirsch Ignác előjáró ur 100 frtot azon határozattal adományozott, hogy az csak keresztény szegények közt kiosztandó. Ezen szép tettnek pedig ellenképe az, hogy egy, a mult napokban meghalt keresztény polgártársunk, izraelita szegények számára egy összeget hagyományozott, mely összeg az örökösök által már is a választmány pénztárba tétetett.

A községi költségvetés szervezete a választmány által már meg van állapítva, és az e napokban tartandó közgyűlés elé jóváhagyás végett előterjesztendő.

Végül még egy érdekes eseményről kell említést tennem. Egy a mult évi augusztus hóban a „Ludoviceum“ korházban meghalt izraelita közkatona izraelita özélokra 200 frtot hagyományozott, és pedig 100 frtot a templomi tőkére, 50 frtot az izraelita korházra és 50 frtot a Chewra Kadisának. — Neve Policsek Mayer Farkas, lengyelországi származású. Ez valódi utánzásra méltó példa több vagyonos hitközségi tagnak!

L e v e l e k.

Veszprém, jan. 20-án, 1868.

(S. L.) Községünkről ugyan még kevés olvasni való volt becses lapjában, és ezen körülmény valakit talán azon gondolatra hozhatná, hogy a Bakony számunkra a haladás üdítő melegét föltartoztatja; de korántsem van az így! Sőt közlésemből, melynek fonalát tisztelt szerkesztő ur engedelmével fölveszem, kiderülend, hogy községünk a kor igényeinek mindig meg tud felelni.

Szombaton, e. h. 18-án templomunkban fényesen megülték az egyenjogositást, és minthogy ez történetünkben jeles fénypontot képez, nem fogja rossz néven venni, hogy ha ünneplését részletesen leírom. Hochmuth Ábrahám rabbi ur szép magyarossággal egy beszédet tartott, mely számosan egybegyűit híveinek, valamint a jelenvolt város- és megyebeli hatóság szívére mélyen hatott és mely az ünnepély fénypontját képezte. Szónok, mint történelmi ünnepeinken szokásos, dicsérte a Mindenhatót, hogy elérette velünk ezen időt: de az egyenjogositással, mondá, új köteleességek háromlottak reánk, vagyis inkább köteleességeink teljesítésében magasb szempont és tágasb látkör nyílt előttünk. Ha az ország testvériesen szörített kebléhez, akkor mi is viszonzozzuk avval, hogy polgári köteleességeinket, melyeknek gyakorlásában eddig is résztvettünk, magasb polczon állva, fokozott mértékben teljesítettük.

De mit kell egy haza fia k tenni? Miben áll a hazaszeretet? Az szereti hazáját: 1-ször, ki a törvényeket, mint a nép bölcsességének kifolyását, szentnek tartja; 2-szor, ki abból, a mit bír, legyenek szellemi vagy anyagi javak, egyik részét a haza virágzásának előmozdítására szenteli; 3-szor, ki előtt minden ember egyenlő és 4-szer, ki gyermekeit hazafiakká neveli. Szónok végül bebizonyította, hogy vallásunk is azt parancsolja és a józan ész is javasolja.

Tisztelt rabbi urunk ezen beszéde által ismét mély tudományosságának és szakavatottságának adta jelét, bebizonyítván továbbá: mennyire sajátította el hazánk szép nyelvét.

A beszéd után a rabbi ur egy ájtatos imát szintén magyar nyelven mondott el, melyben a hazára, törvényhozóira és egyes polgáraira áldást kért az égből. Azután a kántor és az énekkar szépen énekelt 2 zsoltárt és a magyar himnussal fejeztetett be azon ünnepély, mely jelentősége és nagyszerűsége végett örökké fog emlékezetünkben élni.

Hochmuth Ábrahám minden hónapban tart legalább egyszer szívre ható szónoklatot, és valamint lelkészi úgy is-

kolai igazgatói hivatalában is nagy tapintattal és erélyesen jár el és mindenben mutatja, hogy községének fejlődése és jóléte lebeg szeme előtt.

Községünk értelmisége által egy segély egyesület alakult e napokban, melynek feladata a helybeli szegények sanyaru állapotát enyhíteni. Már most is több mint 60 szegény család láttatott el egy időre lisztel és tüzelőfával. Vajha utánzásra találna!

Végül nem mulaszthatom el még tudositani, hogy a nemeszivű hölgyeink által alakult „K r a j e z á r - E g y l e t“ az idén is 23 szegény iskolagyermeket látott el a szükséges téli ruhával és ez által nem csak meleg ruhát tanusítottak a szegények iránt, hanem az iskola érdekét is előmozdították. Tudom, hogy a jótékonságnak öntudatában elég jutalmat találnak az ily nemes szívek, hanem mégis mondhatjuk nekik bölcs Salamonnal: Ki a szegényeken könyörül, Istennek kölcsönöz és Ő vissza fogja fizetni jótéteményét!

Ezekből láthatja a t. olvasó, hogy a hátramaradás helyett az előretörékvés jelszavunk.

Baja, 1868. jan. 19-én.

T. szerkesztő ur!

Őn talán nem fog arról tudni, hogy városunkban is egyenlőségi kör alakult, melynek a pestihez hasonló feladata van. A körnek van már mintegy 350 tagja, kik között ép úgy mint Pesten számos az izraelita. Az itteni polgári olvasó-egylet a zsidókat meg nem türte, és most az egyesület azt tapasztalja, hogy legtöbb keresztény tagja elpártol tőle, hogy az egyenlőségi kört gyámolítsa. Ezen haladás a zsidók egyenjogositásának tulajdonítható, különben a polgári olvasó-egylet, ezen középkori intézmény, még mindig virágzanék. Az ön szelleműs és jeles —z— jegyű munkatársának harmadik ezikke községünkben a legnagyobb tetszéssel fogadtatott. E czikk a józan és értelmes magyar zsidók felfogásának adott kifejezést. A nemzet ugyanis meg fog minden alkalommal győződni, hogy a zsidó mitől sem fog elmaradni, ha a haza javát kell előmozdítania, de helytelentl járna el, ha mint hitfelekezet másutt is szerepelne mint a község házában, a templom vagy zsinagógában. —d—

Keszthely, jan. 17-én, 1868.

Községünk t. előjárósága, mely különösen községi iskolánk emelését tartotta szem előtt és fáradhatlan buzgalommal működött, hogy e téren a kívánatos sikert kivívja, visszalépett. Azonban az ujonnan megválasztott előjáróságra a legnagyobb bizalommal tekintünk, mert úgy vagyunk meggyőződve, hogy szintén felhasznaland minden eszközt, hogy iskolánkat virágzó állapotra juttassa. Ezt annál inkább van okunk hinni, mert úgy tudjuk, hogy a magyar kormány a zsidók autonomiáján esorbát ejteni nem kíván.

Mult szombaton t. K o h n S a l a m o n helybeli rabbink lelkes szavakkal esételete hitsorsosink szebb jövőjét, melynek küszöbét az egyenjogosítás után átléptük; felkérte hallgatóit, hogy mindazon tulajdonokat, melyekre egy honpolgárnak szüksége van, sajátítsák el, hogy továbbá gyermekeiket úgy neveljék s tanítsák, mikép belőlök értelmes, derék, a haza javát szívtükön hordozó honpolgárok váljanak. Egyenjogositásunk f. hó 21-én isteni tisztelettel fog megünnepeltetni, melyről annak idején jelentést teendek.

A haladás jelének tekinthető, hogy az itteni gazdasági gyakoronokok a jelen farsangban tartandó táncszünetükre minket zsidókat is meghíttak, mely kitüntetésben eddig részesülni nem volt szerencsénk.

Levelem zártával még röviden még akarom említeni, hogy a helybeli izraelita ifjuság az utóbbi napokban egy se-

gély-egyletet alapított, melynek többi között az is célja, hogy szegény iskolánövendékeinket a kellő iskolai könyvekkel és eszközökkel ellássa. Kívánjuk, hogy működését siker koronázza.

Reich.

Kiadói Figyelmeztetés.

E héten is reclamatiók érkeztek hozzánk a n.-kanizsai és n.-abonyi olvasó-egyletektől, melyekben panaszozzák, hogy már a múlt év vége előtt előfizettek Leitner M. L. urnál, de a „Magyar Izraelita“-t nem kapták. Ujra kell tehát kijelentünk, hogy Leitner M. L. urral a viszonyt a rendes expedíció biztosítása végett már a múlt év végén megszüntettük. Nem tudván, miképen rendelkezett Leitner M. L. ur az újév előtt felvett pénzekkel, tisztelettel kérjük fel azokat, kik magokat a „Magyar Izraelita“ előfizetőinek tekinteni kívánják, szíveskedjenek az előfizetési pénzeket az alólirthez küldeni.

Tencer Pál,

Deák Ferencz-utca 5. sz.

Vegyes hírek.

— Kötelességünk levén, minden előforduló tény, mely a zsidóságot érdekli, regisztrálni és olvasóink tájékozása végett bővebben fejtegetni, szükségességnek tartjuk a Hildesheim-féle ügyről a tárgyilagost közölni, a dolog kimerítő bírálatát legközelebbi alkalomra halasztván. Dr. jur. B. kismartoni születésű bécsi lakos egy a keresztény hitről a zsidóra áttért hajadonnal akart házasságra lépni, de Hildesheim rabbi ur a három némethoni jónévű rabbi bizonyítványát nem tekinté elégséges tanuságnak arra nézve, hogy a nevezett hajadon valóban zsidónővé lett, s ily értelemben ellene is szegült dr. B. házassági frigyének azon ellenvetéssel, hogy a hajadon tegyen eleget azon kívánalmaknak, melyeknek szerinte eddig elég nem tétetett. Dr. B. a kismartoni hitközséghez tartozván, csak ugy köthette meg az általa szándékolt frigyvet, hogy a bécsi hitközség kebelébe vetette föl magát. Ez utóbbinak nagyérdemű rabbinatusa nem is akadályozta őt aztán szándékában. Ennyiből áll a dolog lényege. Legközelebb arról szölandunk hogy Dr. Jellinek vagy Dr. Hildesheim eslekedett-e helyesebben?

— Nyiregyházai t. levelezőnk írja, hogy a minap történt választás alkalmával 9 izraelitát választottak a képviselő testületbe. Ajánljuk e tény Somogy megye fővárosa szolgabírájának, ki minap a Kaposvártól történt választás alkalmával arra méltóztatott hivatkozni, hogy vele a zsidók egyenjogósíttatását még hivatalosan nem tudatták. Ohajtanók tudni, hogy a derék szolgabíró ur különben is ragaszkodik-e oly szigorúan a törvény betűihez?

— Székesfehérvárról, jan. 21-dikéről írják nekünk: Az itteni izraelita főhitközség templomában, tegnap, az egyenjogósítást megünneplendő isteni tisztelet tartatott, melyre a város mint a vármegye sok tisztviselői s igen nagyszámu díszes közönség, valláskülönbség nélkül összegyűltek — hogy már a zsinagoga fél 11-kor d. e. az ünneplés kezdetekor zsúfolásik megtelt. A szokásos szoltárok eléneklése után dr. Kohut Sándor hittudor s itteni főrabbi hazai nyelven egy köztetszésben részesült szónoklatot tartott, melyben igen következetesen megmagyarázta, hogy a magyar nép a zsidók iránt ellenszenvvel soha sem viseltetett. Ezután az itteni izr. iskolafiatalság a szót két strófáját elénekelvén, az ünnepelely ezzel véget érve, a közönség meghatva távozott isten házából. Még említendő, hogy a templom nemzeti zászlóval díszítve s szépen kivilágítva volt s mindenki beléptekor egy ez alkalomra irt esinos költeménnyel lepetett meg.

Még kötelességemnek tekintem, kiemelni azon örvendeztető körülményt, miszerint községünk minden tagja annak anyagi helyzetét javítani fáradozik, miután jóléte, és boldogsága szívükön fekszik.

Nem hiszem, hogy az iskola körül érdemeket szerzett

urak szerénységét sértém, midőn többek közt csak két utánzásra méltó tényt regisztrálni bátorodom.

Az iskola előjárója, H a n J. ur, kinek minden törekvése oda irányul, hogy iskolánk jólétét előmozdítsa, ez idén egy tetemes összeget gyűjtven, 18 iskolagyermeket tetőtől talpig felruháztatott. Jutalmazza az ég e nemes keblt férfiut és a bőkezű adakozókat. A másik nem kevésbé nemes tett a következő: H e r c z o g J a k a b ur iskolánk számára egy damasztzövetű aranybetűkkel pompásan himzett 150 frtra rugó zászlót készíttetett, mely nemes tett által a jótékony férfi ura érdemelte ki a község háláját.

— Tapolcazi levelezőnk írja: F. hó 19-én a mi imaházunkban is tartatott az emancipáció alkalmából isteni tisztelet. Dél előtt 11 óraker ágyudörgés tudatá veltünk az ünnepelely kezdetét. Hoffmann nevű kántorunk igen szépen elénekelt imával nyitá meg az ünnepelelyt. Utána az e lapok olvasója előtt ismert rabbink T. Neuhaus Ábrahám ur szívreható magyar beszédet tartott, melyet egy szép imával a király, a haza, az ország minden képviselőiért és a nemzetért, fejezett be. Jelen voltak a t. városi tanács, több helybeli és vidéki notabilitás és hitközségünk tagjain kívül még más járásbeli hitközségek e célra választott küldöttségei is, kik mindnyájan feszült figyelemmel és áhitattal hallgaták a szónoklatot.

— A „Magyar Ujság“ újdondásza haragszik a pesti zsidó bankárookra, mivel az emancipatio után csakis a templomba mentek a mindenhatóknak hálát adni. Ez neki nagyon kevés. Ő azt óhajtaná, hogy legalább 10,000 K o s s u t h A l b u m o t vegyenek, ha már pénzüket jutalmul más nemzeti célra nem fordítják. Tudunkkal ezért eddig a „M. U.“ újdondásán kívül csakis a „Pesti Hírnök“ haragudott. Ez aligha válik a M. Ujságnak becstüetére, mely magát a legszabadelvtűbb(?) lapnak tartja. A pesti zsidó bankárok nem beszélnek ugyan mindig a hazáról, de azért a hazaszeretetenben nem fognak a „Magyar Ujság“ újdondásától elmaradni.

— Az izr. nőegylet f. h. 25-én és február 11-én az Europa szálloda termeiben táncvizigalmat rendez az általa alapított leányarháaz javára.

— A „Concordia“ című betegek segélyző és jótékony-sági egylet f. h. 18-án esti 6 óraker tartotta évi közgyűlését. A pénztárnok és a titkár jelentéséből kiderült, hogy az egylet ez évben is törekedett tagjait kielégíteni. Elnöknek ismét P o s n e r K. L a j o s ur választatott meg; tiszteleti tagoknak pedig: Dr. Pollak Henrik, Schosberger Tornay S. W., Goldberger Buday, Weisz M. A., Kramer Ignác, dr. Hermann Adolf, dr. Falk Miksa, dr. Porges Lajos, dr. Traub József és dr. Helfer Wilmos a „Concordia“ orvosai, dr. Böhm Jakab, Tauszig József, dr. Popper József Miskolczról, Wallfish Pál Aradról, Schermann Temesvárról, Sonenthal udvari színész urak.

— Nyilatkozat. Több lap írta, hogy a kis-újszállási bíró megtiltotta az ottani zsidóknak a köser-hus-vágást. Ha ez tény, egy perczig sem kételkedünk, hogy ez oktanal falusi bíró utba fogják igazítani. A „Magyar Zsidónak“ azon megjegyzésére azonban, hogy „e falusi bíró idövel megteszik a kassai izr. hitközség előjárójának“, ki kell nyilatkoztatnunk, hogy ez piszkos gyanúsítás, melynél fogva az olvasóval el akarja hitetni, hogy községünk köztiszteletben álló előjárója megtiltja a köser-hust vágatni. Szerenese, hogy értelmes magyar zsidó a „Magyar Zsidó“t nem olvassa. Ezt a számot is valami obscurus egyén beküldötte, hogy megmutassa: neki is van közlönnye.

K a s s a i.

Szerkesztői levelezés.

N.- Kanizsára. Figyelmebe ajánljuk a kiadói figyelmeztetést.

N.- Abonyba. Ugyanezt kérjük.

S—n urnak Pécsre. Szíveskedjék lapunk volt kiadójával végezni.

Zsibóra. Az eddigi rendetlenségért mi nem felelhetünk. Fogadja köszönetünket.

Boglárra. A jelen expedícióval meg lesz elégedve.

R—d urnak Pápára. Kérjük becses közreműködését.

Miskolczra. Mély köszönetünket.

Dr. P—r urnak Debreczenbe. Fogadja köszönetünket. Kérjük becses pártfogását.

Dr. Baruch Mór urnak Nyiregyházára. Fogadja legbensőbb köszönetünket.

M—n rabbi urnak Marczaliba. Igen sajnáljuk, hogy Leitner ur kötelességét nem teljesítette.

S. urnak Wespémbe. Szívesen veendjük.
Keszthelyre. Magánlevelet irtunk.
Szegedre. Ily kitérő válasz ki nem elégíthetett bennünket.
Bonyhádra. Nem mi, hanem Leitner ur kapta az előfizetést.
Az ő kötelessége, hogy önt kielégítse.
Dr. T. urnak Lepsénybe. Az ön indignatioja e lap volt kiadója iránt tökéletesen igazolt.

Dr. F—r urnak S. a. Ujhelyre. Ezt nem érdemlettük.
M—r rabbi urnak Marczaliban. E számot még elküldjük,
de ön nem fizetett nálunk elő.
Abonyba. Szíveskedjék e lap volt kiadóhoz fordulni.
Ajánljuk a kiadói figyelmeztetést.
Nyitrára. E szóban levő ember vállalatunknak akart ártani. Az expeditio jó lesz.

HIRDETÉSEK.

Posner Károly Lajos és Heller

ajánlják egészen újonnan berendezett

könyvnyomdájukat

bálványutca 11. szám

és elvállalnak minden e szakmába vágó munkát

szép és pontos kiállítással,

a legolcsóbb árak mellett.

Vidéki megrendelések legpontosabban eszközöltetnek.

Taubheit ist heilbar.

Länger als 30 Jahre litt ich an zunehmender Taubheit, und consultirte während dieser Zeit zur Abhülfe dieses Leidens die berühmtesten Aerzte vergeblich. Endlich erlangte ich, durch ein Verfahren, welches ich einem alten, viel und weitgereisten Seekapitain verdanke, mein volles Gehör wieder, und habe jetzt, nachdem ich vielen Leidenden dieses Verfahren mitgetheilt, die grosse Genugthuung, unzählige Dankschreiben von Solchen zu empfangen, denen es ebenfalls Hülfe gebracht hat.

Demzufolge bin ich auch ferner bereit, jedem Leidenden dieses so vorzügliche Heilverfahren gegen frankirte Einsendung von 5 fl. ö. W. mitzutheilen.

Louis Oelsner in Berlin

Neue Schönhauser-Str. 12. 1 Trp.

Legnagyobb butorraktár a birodalomban.

A pest-budai

BÚTOR-KÉZMŰZETI

részvény-társulat

a t. cz. közönségnek ezennel közhírré adja, hogy termeit mindennemű butor és belsejű tárgyakkal, Nádor-utca 9. sz. a., 1. emeleten felnyitotta, hol mind nagyban mind kicsinyben az eladás eszközöltetik.

Pesten, 1867. január havában.

Az igazgatóság.